ادەبيەت نازارياسى

ۇلتتار باسپاسى

ادەبيەت نازارياسى

اۆتورى: جىڭ گۋوچۋان قاتارلىلار
اۋدارعاندار: مۇحتار ٴابىلقاق ۇلى، قازىمبەك ارابين

ۇلتتار باسپاسى

مازمۇنى

العى ٴسوز .... (1)

ٴبىرىنشى ٴبولىم ٴمان تۇرالى .... (11)

ٴبىرىنشى تاراۋ ادەبيەت ــ قوعامدىق ٴومىردىڭ وبرازدى
بەينەلەنۋى .... (13)

1 ـ تاراۋشا ادەبي وبرازدىڭ قايناري جانە ەرەكـ
شەلىـگى .... (13)

2 ـ تاراۋشا ادەبيەتتەگى شىندىق جانە بەيىمدىلىك
.... (32)

3 ـ تاراۋشا ادەبيەتتەگى تيپتىك وبراز .... (46)

ەكىنشى تاراۋ ادەبيەت پەن ساياسيدىڭ قاتىناسى .... (73)

1 ـ تاراۋشا ادەبيەتتىڭ تاپتىعى، حالىقتىعى
جانە پارتيالىلىعى .... (74)

2 ـ تاراۋشا ادەبيەت پەن ساياسيدىڭ قاتىناسى
.... (112)

3 ـ تاراۋشا پرولەتارلىق ادەبيەتتىڭ بەتالىسى...... (133)

ٴۇشىنشى تاراۋ ادەبي تۋىندىلاردىڭ مازمۇنى مەن فورماسى
.... (161)

1 ـ تاراۋشا ادەبي تۋىندىلاردىڭ مازمۇنى جانە ونى
قالىپتاستىراتىن فاكتورلار .... (162)

2 ـ تاراۋشا تاقىرىپتىڭ الۋان تۇرلىلىگى مەن
وزەكتى وي جەلىسىنىڭ تەرەڭدىگى .... (180)
3 ـ تاراۋشا ادەبي تۋىندىلاردىڭ فورماسى .... (195)
ەكىنشى ٴبولىم تۆورچەستۆو تۋرالى .... (222)
ٴتورتىنشى تاراۋ تۆورچەستۆو بارىسى جانە وبرازدى وي ...... (224)
1 ـ تاراۋشا ٴومىردى شىعار ٴتۇيىن ەتۋگە تاباندى
بولۋ .... (224)
2 ـ تاراۋشا تۆورچەستۆودا وبرازدى وي قولدانىلۋى
ٴتيىس .... (241)
3 ـ تاراۋشا وبرازدى وي جانە دۇنيەگە كوزقاراس... (266)
4 ـ تاراۋشا وبرازدى ويدى تەرىسكە شىعارۋدىڭ
زيانى .... (275)
بەسىنشى تاراۋ تيپ جاساۋ .... (278)
1 ـ تاراۋشا تيپتەندىرۋدىڭ نەگىزگى زاڭى .... (279)
2 ـ تاراۋشا تيپتىك مىنەز جانە تيپتىك ورتا .... (296)
3 ـ تاراۋشا سيۋجەتتەردىڭ تيپتەندىرىلۋى .... (309)
4 ـ تاراۋشا تيپتەندىرۋ جانە بەينەلەۋ ٴادىسى
.... (320)
التىنشى تاراۋ تۆورچەستۆو ٴادىسى .... (333)
1 ـ تاراۋشا تۆورچەستۆو ٴادىسىنىڭ قالىپتاسۋى
مەن دامۋى.. (334)
2 ـ تاراۋشا رەاليزمنىڭ ٴداستۇر جونىندە .... (350)
3 ـ تاراۋشا رومانتيزمنىڭ ەرەكشەلىگى جونىندە
.... (376)

4 ـ تاراۋشا سوتسياليستىك ادەبيەتتىڭ تۆورچەسـ
تۆولىق ادىستەرى جونىندەگى ىزدەنىستەر......... (386)
جەتىنشى تاراۋ ستيل جانە اعىم .... (415)
1 ـ تاراۋشا ستيلدىڭ الۋان تۇرلىلىگى .... (416)
2 ـ تاراۋشا ادەبيەتتىڭ ۇلتتىق ەرەكشەلىگى ...... (425)
3 ـ تاراۋشا ادەبيەت اعىمى تۋرالى .... (431)
ٴۇشىنشى ٴبولىم ٴلاززات الۋ .... (435)
سەگىزىنشى تاراۋ ادەبي ٴلاززات .... (437)
1 ـ تاراۋشا ادەبي ٴلاززات ەستەتيكالىق تانىم
قيمىلى .... (437)
2 ـ تاراۋشا ادەبي ٴلاززات بارىسىنداعى وي قيمىـ
لىنىڭ زاڭدىلىعى .... (444)
3 ـ تاراۋشا ادەبي ٴلاززاتتىڭ ماڭىزى .... (472)
توعىزىنشى تاراۋ ادەبيەت سىنى .... (486)
1 ـ تاراۋشا ادەبيەت سىنىنىڭ سيپاتى مەن مىندەتى (486)
.... (486)
2 ـ تاراۋشا ادەبيەت سىنىنىڭ ولشەمى .... (506)
3 ـ تاراۋشا ادەبيەت سىنىنىڭ ادىستەرى .... (531)
ٴتورتىنشى ٴبولىم جانر تۋرالى .... (547)
ونىنشى تاراۋ پوەزيا .... (549)
1 ـ تاراۋشا پوەزيانىڭ ەرەكشەلىكتەرى .... (550)
2 ـ تاراۋشا پوەزياداعى بەينەلەۋ تاسىلدەرى ...... (555)
3 ـ تاراۋشا پوەزيانىڭ تۇرلەرى .... (565)
ون ٴبىرىنشى تاراۋ پروزا .... (574)

此为试读，需要完整PDF请访问：www.ertongbook.com

1 ـ تاراۋشا پروزانىڭ ەرەكشەلىگى .... (575)
2 ـ تاراۋشا پروزانىڭ تۇرگە ٴبولىنۋى .... (605)
ون ەكىنشى تاراۋ دراما ادەبيەتى .... (619)
1 ـ تاراۋشا دراما ادەبيەتىنىڭ ەرەكشەلىكتەرى
2 ـ تاراۋشا دراما تۇرلەرى .... (619)
بەسىنشى ٴبولىم دامۋ نازارياسى .... (662)
ون ٴۇشىنشى تاراۋ ادەبيەت دامۋىنداعى قوعامدىق سەبەپتەر
.... (663)
1 ـ تاراۋشا ادەبيەت ـــ قوعام دامۋىنىڭ تۋىندىسى
.... (663)
2 ـ تاراۋشا ادەبيەتتىڭ دامۋى مەن قوعام
دامۋىنىڭ قاتىناسى .... (672)
3 ـ تاراۋشا ادەبيەتتىڭ گۇلدەنۋىندەگى قوعامدىق
سەبەپتەر .... (685)
4 ـ تاراۋشا سوتسياليستىك وسزامانداندىرۋ
جانە ادەبيەتتىڭ دامۋى .... (707)
ون ٴتورتىنشى تاراۋ ادەبيەتتەگى مۇراگەرلىك ەتۋ جانە
جاڭالىق جاراتۋ .... (717)
1 ـ تاراۋشا ادەبيەت دامۋىنداعى ەسكىدەن جاڭانى
شىعارۋ .... (717)
2 ـ تاراۋشا ادەبيەت مۇرالارىنداعى جاۋھار مەن
جاسىقتى علمي تۇردە پارىقتاۋ .... (722)
3 ـ تاراۋشا ادەبيەت مۇرالارىنا سىندى تۇردە
مۇراگەرلىك ەتۋ كەرەك .... (735)

4 ـ تاراۋشا ٴار ۇلت ادەبيەتىنىڭ ٴوزارا ٴسىڭىسۋى جانە ٴبىر ـ بىرىنە ىقپالى .... (748)

ون بەسىنشى تاراۋ بارلىق گۇل شەشەك اتسىن، جالپى جارىسا ٴۇن قاتسىن ـ ادەبيەتتى گۇلدەندىرەتىن باعىت ...... (762)

1 ـ تاراۋشا ادەبيەت دامۋىنىڭ نەگىزگى زاڭدىلىعى .... (762)

2 ـ تاراۋشا "بارلىق گۇل شەشەك اتسىن، جالپى جا ـ رىسا ٴۇن قاتسىن" باعىتىن ورتاعا قويۋداعى نازارىيا ـ لىق نەگىز جانە وبيەكتيۆتىك شارت ـ جاعداي .... (770)

3 ـ تاراۋشا "بارلىق گۇل شەشەك اتسۋ، جالپى جارىسا ٴۇن قاتۋ" باعىتىنىڭ رۋحاني ٴمانى جانە نەگىزگى مازمۇنى .... (775)

4 ـ تاراۋشا "بارلىق گۇل شەشەك اتسۋ، جالپى جارىسا ٴۇن قاتۋ" باعىتىن دايەكتىلەندىرۋدەگى تاريحي تاجىريبە ـ ساباقتار .... (788)

5 ـ تاراۋشا "بارلىق گۇل شەشەك اتسۋ، جالپى جارىسا ٴۇن قاتۋ" مەن سوتسياليستىك دەموكراتيا .... (797)

العى ٴسوز

سوتسياليستىك ادەبيەتىمىز جاڭا تاريحي داۋىرگە ساي قاناتىن كەڭگە جايدى. سوتسياليستىك ادەبيەتىمىزدى ونان ارى قۇلپىرتا ٴتۇسىپ، ونىڭ الۋان گۇلدەر شەشەك اتقان كوكتەمىن قارسى الۋ ٴۇشىن ادەبيەت نازارياسىن ۇيرەنۋدى جانە ونى زەرتتەۋدى كۇشەيتۋ شۇعىل قاجەت بولىپ وتىر.

وتىز نەشە جىلدان بەرگى ادەبيەت نازارياسىن وقىتۋ مەن زەرتتەۋ ٴىسىمىز قيلى-قيلى كەزەڭدەردەن ٴوتتى. ۇنامدى-ۇنامسىز جاقتارداعى تاجىريبەلەردى قورىتىندىلاۋدان ٴبىز ماركستىك-لەنيندىك ۇيرەنۋ ستيلىنە تاباندى بولۋ جانە ونى ساۋلەلەندىرۋ، ادەبيەت نازارياسىن ٴبىر ٴتۇرلى عىلىم رەتىندە ۇيرەنۋ جانە ونى زەرتتەۋدىڭ ەڭ ٴتۇبىرلى ٴتۇيىن ەكەنىن اڭعاردىق.

ادەبيەت نازارياسى نەندەيبىر كەمەڭگەردىڭ قۇر قيالىنان تۋعان نارسە ەمەس، قايتا ول — ادەبيەت جونىندەگى عىلىم. ول ادەبيەتتىڭ امالياتتىق تاجىريبەلەرىنىڭ قورىتىندىسى، ادەبيەتتىڭ تاريحى مەن قازىرگى كۇيىن زەرتتەۋ وبيەكتىسى ەتە وتىرىپ، ادەبيەت زاڭدىلىعىن بەينەلەۋ ارقىلى ادەبيەت امالياتىنا ٴجون سىلتەيتىن جانە سىنىنان وتە الاتىن بولۋى كەرەك. قوعام مەن ادەبيەتتىڭ دامۋىنا بايلانىستى، ادەبيەت نازارياسى دا ۇزدىكسىز تولىسىپ جانە تۇلەپ كەلەدى.

ادەبيەت نازارياسىن زەرتتەۋ قىزمەتىندە، ٴبىز "ٴىنسانا" مەن "جەبەنىڭ" بايلانىسىن دۇرىس قويىپ، ماركسيزم-لەنينيزمدى جەتەكشى، ادەبيەتتىڭ مول ٴىس جۇزىندىك قيمىلدارىن شىعار ٴتۇيىن ەتە وتىرىپ، سودان تيەسىلى قورىتىندىلار شىعارىپ، عىلىمعا قارسى بارلىق نارسەلەردەن ٴىرگەنى ٴبىرجولاتا اۋلاق سالۋىمىز كەرەك.

ادەبيەتتىڭ دامۋى بارىسىندا، بۇرىنعىلار ادەبيەتتىڭ ٴىس جۇزىنە نەگىزدەلە وتىرىپ ادەبيەتتىڭ سيپاتىن، ەرەكشەلىگىن، رولىن، سونداي-اق ٴار جاقتىلى زاڭدىلىقتارىن ەرتەدەن-اق ۇزدىكسىز زەرتتەپ، ادەبيەتتەگى ٴبىرقانشالاعان ماسەلەلەرگە تۇسىنىك جاساپ، كوپتەگەن قۇندى نازاريالىق ەڭبەكتەر قالدىردى. الايدا، ادامزاتتىڭ ادەبيەتىنە ناعىز عىلىمي نازاريالىق تۇسىنىك بەرىپ، ادەبيەت نازارياسىن كەمەلدى، جۇيەلى عىلىمعا اينالدىرۋعا تەك ماركسيزم دۇنيەگە كەلگەننەن كەيىن عانا مۇمكىندىك تۋىلدى. ماركسيزمدىك ادەبيەت نازارياسى ديالەكتيكالىق ماتەرياليزم مەن تاريحي ماتەرياليزمدى جەتەكشى ەتە وتىرىپ، ادەبيەتتىڭ امالياتتىق تاجىريبەلەرىن قورىتىندىلاپ جانە زەرتتەپ، ادەبيەت زاڭدىلىقتارىن ايقىنداۋ ارقىلى پرولەتاريات ادەبيەتىنىڭ امالياتىنا جەتەكشىلىك ەتەدى. ونىڭ دۇنيەگە كەلۋى — ادەبيەت نازارياسى دامۋى تاريحىنداعى ۇلى توڭكەرىس.

ماركسيزمنىڭ كلاسسيك جازۋشىلار ادەبيەت نازارياسىن زەرتتەۋگە عىلىمي مايدان، كوزقاراس جانە ٴادىس ازىرلەدى، ٴارى سول مايداندى، كوزقاراستى، ٴادىستى ناقتى قولدانۋىمىزعا

ۇلگى كورسەتىپ بەردى. ولار ديالەكتيكالىق ماتەرياليزم مەن تاريحي ماتەرياليزمنىڭ قاعيداسىنا نەگىزدەلە وتىرىپ، ادەبيەت - كوركەمونەردىڭ قوعامدىق يدەيالوگيا ەكەنىن، ونىڭ بەلگىلى ٴبىر قوعامدىق نەگىزدە ٴومىر سۇرەتىنىدىگىن جانە دامىتىندىعىن، قوندىرمانىڭ باسقا قۇبىلىستارىمەن ٴوزارا بايلانىستا بولىپ، ٴوزارا ىقپال جاساي كەلە قايتادان بازيسكە كەرى اسەر جاسايتىندىعىن اشىپ كورسەتىپ، ادەبيەتتىڭ قوعامدىق سيپاتى، ورنى جانە رولى جونىندە تۇبەگەيلى تۇسىنىك بەرۋ ارقىلى ادەبيەت نازارياسىن عىلمي نەگىزگە ورناتتى. ولار وسى قاعيدانى ادەبيەتتەگى كۇردەلى قۇبىلىستاردى زەرتتەۋگە قولدانىپ، ادەبيەتتىڭ ومىرمەن قاتىناسى، ادەبيەتتەگى شىنشىلدىق پەن بەيىمدىلىك، ادەبيەتتەگى تيپتىك ماسەلەلەر، ادەبيەتتەگى جازۋشىلىق ٴادىسى، ادەبيەتتەگى پارتيالىق پرينسيپ، ادەبي مۇرالارعا سىندى تۇردە مۇراگەرلىك ەتۋ، ادەبيەت سىنى ت. ب. جونىندە تۇجىرىمدى كوزقاراستاردى ورتاعا قويدى. ٴبىز ماركسيزم - لەنينيزمدى ىقىلاسپەن ۇيرەنىپ، ماركسيزمنىڭ كلاسسيك جازۋشىلاردىڭ ادەبيەت نازارياسى جونىندەگى نەگىزگى كوزقاراستارىن دۇرىس ٴتۇسىنىپ، ولاردىڭ ادەبيەت ماسەلەلەرىن شەشۋدەگى مايدانىن، كوزقاراسىن، ادىستەرىن ۇيرەنۋىمىز كەرەك. سوندا عانا وتكىر قارۋدى يگەرە الامىز.

ماركسيزمنىڭ كلاسسيك جازۋشىلار بىزگە عىلمي ۇيرەنۋ ستيلىن ورناتىپ بەردى. ولار نازاريانى اماليات بارىسىندا دامىتۋعا كوڭىل ٴبولىپ، "استە ماركستىڭ نازارياسىن ٴبىر قالىپتان وزگەرمەيتىن جانە سوقتىعۋعا بولمايتىن قاسيەتتى نارسە دەپ

قازاماي"، قايتا "ونىڭ بەلگىلى ٴبىر عىلىمعا نەگىزسىز قالاپ بەرگەندىگىنە"① كامىل سەندى. سوندىقتان، ماركسيزمدىك ادەبيەت نازارياسى ادەبيەت نازارياسى دامۋى تاريحىنداعى ٴۇلى توڭكەرىستى جۇزەگە اسىرعانىمەن، ٴبىراق ول استە ادەبيەت نازارياسىنىڭ ەڭ سوڭعى اقيقاتى ەمەس، ول ادەبيەت نازارياشىلارىنىڭ ماركسيزمنىڭ جەتەكشىلىگىندە، تاريحتاعى جانە وسى زامانعى ادەبيەتتىڭ امالياتىن شعار ٴتۇيىن ەتە وتىرىپ، ادەبيەت نازارياسىن دەربەس زەرتتەپ، جاڭا نازاريالىق ەڭبەك كورسەتۋىنە استە كەسە-كولدەنەڭ بولمايدى. ٴبىز ماركسيزمدىك ادەبيەت نازارياسىنىڭ عىلىميلىعى مەن توڭكەرىستىك رۋحىن ساۋلەلەندىرەمىز دەسەك، ٴسوز جوق، ماركسيزمدىك ۇيرەنۋ ستيلىنە مۇراگەرلىك ەتۋىمىز جانە ونى ساۋلەلەندىرۋىمىز، الۋان ٴتۇرلى سۋبيەكتيۆ-شىلدىك پەن مەتافيزيكاعا قارسى تۇرۋىمىز، ادەبيەتتىڭ ٴىس ٴجۇزىن شعار ٴتۇيىن ەتىپ، ادەبيەتتىڭ امالياتتىق تاجىريبەلەرىن شىنايى قورىتىندىلاۋىمىز كەرەك. ٴداۋىر العا باسىپ، ادەبيەت وركەندەپ وتىرعان بۇگىنگى تاڭدا ادەبيەت نازارياسى دا قوعام مەن ادەبيەتتىڭ دامۋىنا ساي ۇزدىكسىز كەمەلدەنىپ، ٴارى جاڭارىپ وتىرۋى قاجەت. كەزەكتە ادەبيەت تۆورچەستۆو-سىنىڭ امالياتى ادەبيەت نازارياسىنا شۇعىل جاۋاپ بەرۋگە ٴتيىستى ماسەلەلەردى ورتاعا قويىپ وتىر. ادەبيەت نازارياشىلارى ماركسيزمدىك مايداندى، كوزقاراستى، ٴادىستى قولدانا وتىرىپ، ادەبيەت سالاسىنداعى جاعىمدى-جاعىمسىز جاقتاعى تاجىريبەلەردى

① «لەنين تاڭدامالى شىعارمالارى»، 1-توم، 350-، 351-بەتتەر.

جەتە قورىتىندىلاپ، جاڭا داۋىردەگى ادەبيەت دامۋى بارىسىندا تۋىلعان جاڭا ماسەلەلەردى، جاڭا تاجىريبەلەردى باتىلدىقپەن ىزدەپ، ٴارى وعان مۇقيات زەرتتەۋ جۇرگىزىپ، سوتسياليستىك ادەبيەت تۆورچەستۆوسىنىڭ جانە ادەبيەت قوزعالىسىنىڭ زاڭدىلىقتا-رىن ٴتۇسىندىرىپ، ماركسيزمدىك ادەبيەت نازارياسىنىڭ دامۋىن جەبەپ، سوتسياليستىك ادەبيەتتىڭ گۇلدەنۋىن ىلگەرىلەتۋلەرى كەرەك.

ماركسيزمدىك ادەبيەت نازارياسىن دا وزىندىك ۇلتتىق ەرەكشە-لىك بولۋى شارت. مىنە بۇل، ادەبيەت نازارياسىن زەرتتەۋدە جۇڭگو ادەبيەتىنىڭ ٴىس ٴجۇزىن شىعار ٴتۇيىن ەتىپ، ٴوز ادەبيەتىمىزدەگى اماليياتتىق تاجىريبەلەردى قورىتىندىلاۋعا باسا كوڭىل ٴبولىپ، ماركسيزمدىك ادەبيەت نازارياسىنىڭ نەگىزگى قاعيدالارىن جۇڭگو ادەبيەتىنىڭ اماليياتىنا بىرلەستىر-ۋىمىزدى تالاپ ەتەدى. وسى بارىستا جەڭىل-جەلپى قاراۋعا بولمايتىن ٴبىر ماڭىزدى قىزمەت — ادەبيەت نازارياسىنىڭ مۇرالارىن سىندى تۇردە قابىلداي ٴبىلۋ. ەلىمىزدىڭ ادەبيەت نازارياسى سىنىنىڭ تاريحى وتە ۇزاق، سونداي ۇزاق ادەبيەت نازارياسى سىنى تاريحى بارىسىندا قىرۋار ادەبيەت نازاريالارى، ولەڭدەرگە تورەلىك، بايىتتەرگە باعا، تەاترلەرگە ساراپ، سونداي-اق اڭگىمەلەرگە سىن ت. ب. جارىققا شىقتى. تاريحتاعى كورنەكتى ويشىلدار، ادەبيەتشىلەر، اقىندار، جازۋشىلار، سىنشىلار ەلىمىز ادەبيەتىنىڭ قوردالى دا الۋان ٴتۇرلى اماليياتتىق تاجىريبەلەرىنە نەگىزدەلە وتىرىپ، ادەبيەت نارارياسىنا قاتىستى كوپتەگەن ناعىز بولجامداردى ورتاعا قويدى. ولار ۇلتىمىزدىڭ ادەبيەت

نازارياسىنداعى باعالى ماتەريال سانالادى. ٴبىز وعان ماركسيزمدىك كوزقاراسپەن تالداۋ جاساپ، زەرتتەۋ جۇرگىزىپ، سىندى تۇردە مۇراگەرلىك ەتۋ ارقىلى ٴوزىمىزدىڭ ۇلتتىق ەرەكشەلىككە يە ماركسيزمدىك ادەبيەت نازاريامىزدى دامىتامىز. ارينە، ٴبىز شەتەل ادەبيەت نازارياسى مۇرالارىنىڭ وزىق جەتىستىكتەرىن دە سىندى تۇردە قابىلداۋىمىز كەرەك. ەۆروپادا ادەبيەت-كوركەمونەر قايتا گۇلدەنگەن داۋىردەن كەيىن، ادەبيەت-كوركەمونەر قارىشتاپ دامىدى، سوعان سايكەستى كوپتەگەن تانىمال ادەبيەت نازارياشىلارى مەن ادەبيەت نازارياسىندىق ەڭبەكتەر جارىققا شىقتى. ٴبىز شەتەلدەن ۇيرەنۋ ارقىلى ٴوزىمىزدىڭ ادەبيەت نازاريامىزدى مولىقتىرا تۇسۋگە نازار اۋدارۋىمىز كەرەك. سونىمەن بىرلىكتە، ەلىمىزدىڭ ۇزدىك ادەبيەت نازاريالارىن دۇنيە ٴجۇزى حالقىنا بەلسەندى تۇردە تانىستىرۋىمىز كەرەك. انە سوندا عانا ادەبيەت نازارياسى سىندى وسى ٴبىر عىلىمدى دامىتۋعا بولادى.

4-ماي قوزعالىسىنان كەيىن، جۇڭگو پرولەتارياتى باسشىلىق ەتكەن جاڭا دەموكراتيزم توڭكەرىسىنىڭ تالابىنا ساي پرولەتارلىق ادەبيەت تە بىرتىندەپ وركەندەپ، ماركسيزمدىك ادەبيەت نازارياسى ەلىمىزدە كۇننەن-كۇنگە قۇلاشىن كەڭگە جايىپ تارالا باستادى. ماۋ زىدۇڭ جولداس «يان-اندا وتكىزىلگەن ادەبيەت-كوركەمونەر كەڭەسىندە سويلەنگەن ٴسوز» قاتارلى شىعارمالارى ارقىلى ماركسيزمدى جۇڭگو توڭكەرىسىنىڭ ٴىس جۇزىنە ۇشتاستىرىپ، ماركسيزمنىڭ جەتەكشىلىگىندە ادەبيەت-كوركەمونەر امالياتىنىڭ تاجىريبەلەرىن قورىتىندىلاۋ، ادەبيەت-كوركەمونەردىڭ دامۋىنداعى ماسەلەلەردى شەشۋ، ادەبيەت-

كوركەمونەردىڭ نەگىزگى زاڭدىلىقتارىن ٴتۇسىندىرىپ، ۇلتتاندىرىلعان ماركسيزمدىڭ ادەبيەت نازارياسىن دامىتۋ جاقتارىندا شۇعىلالى ۇلگى ورناتتى. ٴبىز ماۋ زىدۇڭنىڭ ادەبيەت-كوركەمونەر يدەياسىن ۇيرەنۋدە، ەڭ ٴتۇبىرلىسى ونىڭ وسىنداي رۋحىن ۇيرەنۋىمىز كەرەك.

بۇل كىتابىمىزدا ماركسيزمنىڭ جەتەكشىلىگىندە ادەبيەتتىڭ امالياتىن شىعار ٴتۇيىن ەتىپ، ادەبيەت نازاريالارىنىڭ مۇرالارىن سىندى تۇردە قابىلداپ، ادەبيەتتىڭ ٴار جاقتاعى زاڭدىلىقتارىن ٴبىرشاما جۇيەلى، جالپى بەتتىك بەينەلەۋگە كۇش سالدىق. ادەبيەتتىڭ نەگىزگى جاقتاعى زاڭدىلىقتارىن شوعىرلى تۇردە تانىستىرۋعا قولايلى بولۋ ٴۇشىن، بۇل كىتاپ مىناداي بەس بولىمگە ٴبولىندى:

ٴبىرىنشى ٴبولىم — ٴمان تۋرالى، مۇندا ادەبيەتتىڭ سيپاتى مەن ەرەكشەلىگى ٴتۇسىندىرىلىپ، ونىڭ قوعامدىق ومىردەگى ورنى مەن رولى، سونداي-اق تۋىندىلاردىڭ مازمۇنى مەن فورماسىنىڭ قۇرىلىمى باياندالادى. ەڭ الدىمەن ادەبيەتتىڭ سيپاتى مەن ونىڭ قوعامدىق ٴومىردى بەينەلەۋدەگى ەرەكشە زاڭدىلىعى ٴتۇسىندىرىلىپ، وسى نەگىزدە ادەبيەتتىڭ باسقا جاقتاعى زاڭدىلىقتارىن دا اناعۇرلىم ويداعىداي ۇعىنۋعا مۇمكىندىك جاسالادى.

ەكىنشى ٴبولىم — تۋورچەستۆو تۋرالى، مۇندا ادەبيەت نازارياسىنىڭ نەگىزگى مازمۇنى قامتىلادى. ادەبيەت تۋورچەستۆوسى — ادەبيەتتىڭ ەڭ ٴتۇبىرلى امالياتى. ادەبيەت نازارياسى بۇرىنعىلاردىڭ تۋورچەستۆولىق تاجىريبەلەرىن قورىتىندىلاۋى،

تٴورچەستٴولىق ساپارداعى تولعانىستارعا، تيپتىك وبراز جاراتۋدىڭ ادەتتەگى زاڭدىلىعى مەن شەبەرلىگىنە ٴوڭىلۋى، باستى تٴورچەستٴولىق ٴادىس ەرەكشەلىكتەرىن، سونداي- اق ستيل مەن توپتاردى تانىستىرۋى كەرەك. ادەبيەت تٴورچەستٴوسىنىڭ زاڭدىلىقتارىن زەرتتەۋدەگى ماقسات — تٴورچەستٴولىق اماليانقا جەتەكشىلىك ەتۋ، ادامداردىڭ ادەبيەت تٴورچەستٴوسىنىڭ زاڭدىلىعىنا قۇرمەت ەتە وتىرىپ، اناعۇرلىم مول، اناعۇرلىم ساپالى ادەبي تۋىندىلار جاراتۋىنا كومەكتەسۋ.

ٴۇشىنشى ٴبولىم — ٴلاززات الۋ تۋرالى، بۇل ادەبيەت نازارياسىنىڭ تاعى ٴبىر ماڭىزدى مازمۇنى. ادەبي تۋىندىلار وقىرمان قاۋىمىنىڭ وقۋى مەن ٴلاززات الۋى ارقىلى عانا ٴوز رولىن ساۋلەلەندىرەدى؛ سونىمەن بىرگە، ونىڭ ٴساتتى- ٴساتسىز بولعاندىعى دا قالىڭ وقىرمان قاۋىمىنىڭ سىنىنان ايگىلەنەدى. وسى بولىمدە ادەبي تۋىندىلاردىنان ٴلاززات الۋ مەن باعالاۋ جاقتارىنداعى زاڭدىلىقتاردى اشا ٴتۇسۋ ارقىلى وقىرماندار- دىڭ ٴلاززات الۋى مەن ساراپتاۋىنا قولقابىس ەتۋگە كۇش سالدىق.

ٴتورتىنشى ٴبولىم — جانر تۋرالى، مۇندا ۇقساماعان جانرداعى ادەبيەتتىڭ ەرەكشە زاڭدىلىقتارى زەرتتەلەدى. ادەبيەت دامۋىنىڭ تاريحي ارناسىندا ٴارالۋان جانرداعى ادەبيەت قالىپتاستى. ولار ٴارى ورتاقتىقتا، ٴارى دارالىقتا يە. الۋان ٴتۇرلى ادەبي جانرلاردىڭ تۋىلۋىن، دامۋىن جانە ونىڭ ەرەكشەلىكتەرىن بىزدەگەندە عانا، ادەبيەتتىڭ ورتاق زاڭدىلىقتارىن

ٴتۇسىنۇ نەگىزىندە ٴارالۋان جانرداعى ادەبيەتتىڭ ەرەكشە زاڭدىلىقتارىن ىلگەرىلەتىپ ٴتۇسىپ يگەرۋگە بولادى.

بەسىنشى ٴبولىم — دامۋ تۇرالى، مۇندا ادەبيەت-تىڭ دامۋ زاڭدىلىعى زەرتتەلەدى. ادەبيەتتىڭ دامۋى بەلگىلى ٴبىر قوعامدىق شارت-جاعدايدىڭ تەجەمىندە بولادى. سونىمەن بىرگە وندا ىشكى زاڭدىلىقتار دا بولادى. ادەبيەت قانداي جاعدايدا، دامىپ گۇلدەنەدى، قانداي جاعدايدا، ادەبيەتتىڭ دامىپ گۇلدەنۋى تەجەلەدى؟ بۇل جاقتارداعى زاڭدىلىقتاردى قورىتىندىلاۋ سوتسياليستىك ادەبيەتتىڭ تولىسىپ دامۋىنا تۇرتكى بولاتىن قوعامدىق شارت-جاعداي مەن تاجىريبە-ساباقتاردى تانۋعا سەپتىگى تيەدى.

ماركستىك نازاريانىڭ جەلىسىمەن ادەبيەتتى عىلىم وبيەكتىسى ەتە وتىرىپ زەرتتەۋ، ادەبيەت زاڭدىلىقتارىن جالپى بەتتىك جۇيەلى تۇردە قورىتىندىلاۋ، شىنىندا دا توتەنشە جاپالى مىندەت، نازاريالىق ٴبىلىمىمىز بەن ورەمىزگە قاراساق، ونىڭ ۇددەسىنەن شىعۋ، ارينە قيىن. بۇل كىتاپ تەك ونىڭ باستاماسى عانا، مۇندا قاتەلىك پەن كەمشىلىك بولاتىندىعى داۋسىز، ماماندار مەن وقىرمانداردىڭ ٴجون كورسەتىپ، بولاشاقتا بۇدان دا كەمەلدەنىپ تولىسا تۇسۋىنە كومەكتەسۋىن ٴۇمىت ەتەمىز.

وسى كىتاپتى قۇراستىرىپ جازۋ بارىسىندا، ٴبىز كوپتەگەن جولداستاردىڭ زەرتتەۋ جەتىستىكتەرىن پايدالاندىق جانە قابىل-دادىق، ٴبىراق ونى كىتابىمىزدا ارناۋلى تۇسىندىكپەن اشالمادىق، ٴبىز ولارعا شىنايى العىس ايتامىز. جۇڭگو حالىق ۋنيۆەرسيتەتى

باسپاسی وسی كىتاپتی قۇراستىرىپ جازىپ باسپ شىعارۋ جولىندا كوپ ەڭبەك ٴسىڭىردی، وسی ورايدا ولارعا دا شىنايى العىس ايتامىز.

1981 ـ جىل فەۆرال

此为试读,需要完整PDF请访问: www.ertongbook.com